

dosarul nr. 2ra-1332/2020

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (D. Crișan)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, A. Malii, I. Țurcan)

ÎNCHEIERE

30 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, de Denisiuc Lilia și Denisiuc Vitalie, reprezentați de avocatul Mocanu Sergiu și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Denisiuc Lilia împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la încasarea prejudiciului material, a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată și cererea de chemare în judecată depusă de Denisiuc Vitalie împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la încasarea prejudiciului material, a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 19 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Denisiuc Lilia și Denisiuc Vitalie, a fost casată hotărârea din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o hotărâre nouă de admitere în parte a acțiunii

c o n s t a ț ă

La 01 august 2018 Denisiuc Lilia a depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției al RM cu privire la încasarea prejudiciului material, a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

La 08 decembrie 2018 Denisiuc Vitalie a depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției al RM cu privire la încasarea prejudiciului material, a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 27 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru cauzele au fost conexe pentru a fi examinate într-o procedură unică.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că la data de 02.07.2014, în Registrul nr. 1 a IP Ciocana, sub nr. 1330 a fost înregistrată plângerea lui Timotin

Ștefan, care a solicitat atragerea la răspundere penală a lui Denisiuc Lilia și Denisiuc Vitalie, care la data de 30.04.2010 și 06.05.2010, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul unui împrumut ar fi însușit de la el suma de 12 700 de euro, lăsând în gaj un teren de pământ cu suprafața de 10,5 ari, amplasat în com. Budești, str. Sf. Ilie 9, înregistrat după Denisiuc Lilia.

De asemenea, au susținut că la data de 31.07.2014, OUP a adresat procurorului un demers cu propunerea de a refuza în pornirea urmăririi penale pe faptul dat, în lipsa elementelor infracțiunii.

Procurorul Renata Anici, nefiind de acord cu demersul OUP, la 01.08.2014 a inițiat urmărirea penală în cauza 2011481390, după semnele infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (4) Cod penal al RM.

În cadrul procesului penal, la 09.09.2014, în calitate de bănuit a fost recunoscut Denisiuc Vitalie. La 23.09.2014 a fost recunoscută ca bănuită și Denisiuc Lilia.

Astfel, au indicat că la 11.11.2014 Denisiuc Lilia a fost pusă sub învonuire, incriminându-i-se infracțiunea prevăzută la art. 190 alin. (5) Cod Penal al RM.

La data de 11.11.2014 lui Denisiuc Lilia i-a fost aplicată măsura preventivă obligatorie de a nu părăsi țara.

La data de 14.11.2014. Denisiuc Vitalie a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal al RM.

De asemenea, menționează, că la data de 14.11.2014, procurorul Renata Anici a dispus prin ordonanță, scoaterea de sub urmărire penală a lui Denisiuc Vitalie și Denisiuc Lilia și clasarea procesului penal în cauza penală nr. 2014481390, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii de escrocherie.

Ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a lui Denisiuc Vitalie și Denisiuc Lilia și clasare a procesului penal în cauza penală nr. 2011481390 a fost contestată de avocatul Angela Babără procurorului ierarhic superior în ordinea art.299/1 Cod Procedură Penală al RM, însă prin ordonanțele din 15.12.2014 a procurorului adjunct al sect. Ciocana mun. Chișinău, plângerea avocatului Angela Babără a fost respinsă, ca neîntemeiată.

Indică că, la 05.01.2015 avocatul Angela Babără a contestat ordonanțele din 14.11.2014 a procurorului Renata Anici de scoaterea de sub urmărire penală a lui Denisiuc Vitalie și Denisiuc Lilia și clasare a procesului penal în cauza penală nr. 2011481390 și a procurorului ierarhic superior A. Vițu din 05.01.2015 de neadmitere a plângerii lui, în instanța de judecată Ciocana, mun. Chișinău, în ordinea art.313 Cod de Procedură Penală al RM.

În motivarea plângerii avocatul a declarat că, ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a lui Denisiuc Vitalie și Denisiuc Lilia și clasarea procesului penal în cauza penală nr.2014481390 este ilegală și contrară prevederilor art.art.24, 93-95, 99-101 Cod de Procedură Penală al RM.

Iar, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 10 martie 2015, în lipsa reclamantei și a reprezentantului acesteia a fost admisă plângerea lui Timotin Ștefan împotriva ordonanței din 18.11.2014 a procurorului Renata Anici, în procuratura sectorului Ciocana mun. Chișinău, privind scoaterea de sub urmărire penală a lui Denisiuc Vitalie și Denisiuc Lilia și clasarea procesului penal în cauza

nr. 2011481390 și împotriva ordonanței procurorului ierarhic superior din 15.12.2014 de respingere a plângerii împotriva ordonanței de clasare a procesului penal.

Ca urmare, la 30.10.2015, procurorul Roman Clim a dispus prin ordonanță, scoaterea de sub urmărire penală a lui Denisiuc Vitalie și Denisiuc Lilia și clasarea procesului penal în cauza penală nr. 2011481390, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii de escrocherie și a clasat procesul penal.

Au menționat că la 18.07.2016 avocatul Angela Babără a contestat ordonanțele din 30.10.2015 a procurorului Roman Clim de scoaterea de sub urmărire penală a lui Denisiuc Vitalie și Denisiuc Lilia și clasare a procesului penal în cauza penală nr. 2011481390 și a procurorului ierarhic superior de neadmitere a plângerii, la Judecătoria Chișinău sediul Ciocana, în ordinea art. 313 Cod de Procedură Penală al RM.

Nefiind de acord cu încheierea instanței de fond, reprezentantul reclamantilor - avocat Mocanu Serghei la 02 noiembrie 2016 a declarat recurs, solicitând repunerea în termen de declarare a recursului, admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei sect. Ciocana din 10 martie 2015, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care de respins plângerea lui Ștefan Timotin privind anularea ordonanței din 18 noiembrie 2014, emisă de procurorul în Procuratura sectorului Ciocana mun. Chișinău Renata Anaci, prin care s-a scos de sub urmărire penală Denisiuc Vitalie și Denisiuc Lilia și s-a clasat urmărirea penală și ordonanța adjunctului procurorului sect. Ciocana A. Vițu din 15 decembrie 2014 privind respingerea plângerii lui Ștefan Timotin depuse împotriva ordonanței emise la 18 noiembrie 2014 de procurorul în Procuratura sectorului Ciocana mun. Chișinău Renata Anaci. Astfel, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2016 s-a admis recursul și s-a casat încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei sectorului Ciocana, mun. Chișinău din 10 martie 2015 cu dispunerea rejudecării plângerii în alt complet de judecată.

Prin încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana din 18 aprilie 2017 s-a dispus, respingerea plângerii depuse de avocatul Angela Babără la 19 iulie 2016 și 05 ianuarie 2015, ca fiind neîntemeiate.

Nefiind de acord cu încheierea instanței de fond avocatul Angela Babără a declarat recurs.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 septembrie 2017 s-a admis recursul și s-a casat încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana din 18 aprilie 2017 cu dispunerea rejudecării plângerii în alt complet de judecată.

Prin încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana din 07 februarie 2018, s-a dispus respingerea plângerii depuse de avocatul Angela Babără la 19 iulie 2016 și 05 ianuarie 2015, ca fiind neîntemeiate.

Iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2018, s-a respins recursul și s-a menținut încheierea din 07 februarie 2018.

Prin urmare, consideră că dreptul reclamantei la examinarea plângerii depuse de avocatul Angela Babără la 05 ianuarie 2015 într-un termen rezonabil a fost încălcat prin durata excesivă a procesului de peste 3 ani. La fel, indică că, fără

careva motiv rezonabil în lipsa unor probe pertinente, în scopul de ai umili, reclamanții au fost atrași ilegal la răspunderea penală în cadrul cauzei penale. Pe timpul tragerii la răspundere penală, reclamanții au fost nevoiți să suporte umilințe și disconfort enorm din care motiv au primit traume psihologice sub forma de stare de stres, care sunt iremediabile.

Au solicitat încasarea din contul bugetului de stat în contul fiecăruia a câte 15 000 de lei cu titlu de prejudiciu material și a câte 5 000 de euro – prejudiciu moral, precum și toate cheltuielile de judecată suportate.

Prin hotărârea din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea a fost respinsă.

La 31 octombrie 2019 Denisiuc Lilia și Denisiuc Vitalie au declarat apel împotriva hotărârii din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 19 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Denisiuc Lilia și Denisiuc Vitalie, a fost casată hotărârea din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o hotărâre nouă de admitere în partea a acțiunii. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Denisiuc Lilia suma de 10 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest acțiunea depusă de Denisiuc Lilia privind încasarea prejudiciului material a fost respinsă. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Denisiuc Vitalie, prejudiciul moral în sumă de 10 000 de lei, prejudiciul material în sumă totală de 5000 lei pentru reprezentarea în procedura penală și suma de 2000 de lei asistenta juridică în prezenta cauză civilă, iar în total 17 000 de lei. În rest acțiunea depusă de Denisiuc Vitalie a fost respinsă.

Instanța de apel a constatat cu certitudine că Denisiuc Vitalie și Denisiuc Lilia au fost trași ilegal la răspundere penală în cauza penală enunțată mai sus și a constatat compatibilitatea pretențiilor reclamanților prin prisma articolelor 3 și 6 din Legea nr.1545 din 25.02.1998, iar drept rezultat temeinicia acestor pretenții.

Ținând cont de prevederile art. 1422 alin. (1), (3) Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019, precum și de faptul că Denisiuc Vitalie și Denisiuc Lilia, întrunesc condițiile statuate în Legea nr.1545 din 15.02.1998, reieșind din existența prejudiciului moral cauzat prin acțiunile organului de urmărire penală și ale procuraturii, astfel, făcând trimitere la jurisprudența CEDO în materia acordării satisfacției morale la constatarea violării drepturilor și libertăților fundamentale stabilite a fi încălcate în speță, Curtea de Apel a considerat echitabilă compensarea prejudiciului moral cauzat lui Denisiuc Vitalie și Denisiuc Lilia prin încasarea în beneficiul acestora a echivalentului bănesc în quantum de a câte 10000 de lei pentru fiecare, sumă ce este justificată de circumstanțele speței, în raport cu suma pretinsă de apelanți în quantum de 5000 de euro pentru fiecare, sumă considerată a fi exagerată.

Colegiul a concretizat că la stabilirea quantumul satisfacției echitabile a ținut cont de faptul că Denisiuc Vitalie și Denisiuc Lilia au fost scoși de sub urmărirea penală, deoarece în acțiunile acestora nu se întrunesc elementele constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art.190 Cod Penal al RM, apreciind

împrejurările descrise în plenitudinea lor, având în suport starea de stres provocată în urma desfășurării urmăririi penale, inclusiv în urma recunoașterii în calitate de bănuț, punerea neîntemeiată sub învinuire, tragerii ilegale la răspunderea penală pentru infracțiunea pe care nu au comis-o.

În aceeași succesiune, instanța de apel a atenționat că libertatea circulației este un drept fundamental al omului, deși nu unul absolut, îngrădirea acestuia este imperativ interzisă, normă indicată în jurisprudența națională precum și fundamentată prin tratatele internaționale.

În aceeași ordine de idei, Colegiul a atenționat că nu a admis în quantum deplin solicitările apelanților Denisiuc Vitalie și Denisiuc Lilia inclusiv din considerentul că potrivit normei art.1422 Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019), rezultă că întinderea prejudiciului reprezintă vătămarea adusă dreptului subiectiv al persoanei care a suferit pierderea vieții sau sănătății, lezarea unor interese materiale sau morale, ori efectele negative patrimoniale, ca urmare a faptei ilicite săvârșite de altă persoană sau a faptei unor lucruri sau ființe pentru care acesta poartă răspundere în condițiile legii. Astfel, Colegiul a concluzionat că apelanții din speță nu au dovedit prin probe admisibile quantumul prejudicierii drepturilor personale nepatrimoniale privind integritatea morală, prezumție valabilă până la proba contrarie.

Referitor la cheltuielile pentru asistența juridică în mărime de 15 000 de lei pentru fiecare reclamant, instanța de apel, reținând dispozițiile art.art.94, 96 CPC, a considerat necesar de a dispune compensarea cheltuielilor de asistență juridică suportate doar de către Denisiuc Vitalie în sumă de 5000 de lei pentru reprezentarea în procedura penală și suma de 2000 lei asistența juridică în prezenta cauză civilă sumă justificată prin bonurile de plată anexate la materialele cauzei (f.d.4-5, dosar nr.2-3547/18) pe care Colegiul o consideră necesară și rezonabilă ținând cont de caracterul cauzei aflat spre examinare.

La 07 iulie 2020 Procuratura Generală a declarat recurs împotriva deciziei din 19 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului, a invocat că la 14.11.2014 s-a dispus prin ordonanță scoaterea de sub urmărire penală a lui Denisiuc Lilia și Denisiuc Vitalie și clasarea dosarului penal. Astfel, nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organelor de urmărire penală, or actele prezentate de avocatul Mocanu Sergiu demonstrează că acțiunile organului de urmărire penală și ale procuraturii sunt în strictă conformitate cu prevederile legii.

În opinia recurentului, existența în speță a ordonanței de scoatere de sub urmărire penală nu denotă faptul că organul de urmărire penală sau instanțele de judecată au admis careva acțiuni ilicite.

La 17 august 2020 Denisiuc Lilia și Denisiuc Vitalie, reprezentați de avocatul Mocanu Sergiu, a declarat recurs împotriva deciziei din 19 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia în partea respingerii pretențiilor cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului au indicat că instanța de apel a interpretat și a aplicat greșit normele de drept material și nu s-au expus motivat la toate circumstanțele de fapt și de drept.

La 03 septembrie 2020 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 19 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel a interpretat eronat legea și în acest sens a aplicat eronat normele de drept material, precum și a apreciat arbitrar probele.

În opinia recurentului, soluția instanței de apel este neîntemeiată, în condițiile în care reclamantii nu au fost trași la răspundere penală și nici nu li s-a acordat statut de „condamnat”, fiind doar în calitate de bănuți de comiterea unei infracțiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul denotă că Curtea de Apel a expediat în adresa recurenților copia deciziei integrale, însă la materialele dosarului nu se regăsește dovada recepționării acesteia, din care considerente recursurile declarate se consideră a fi depuse în termen.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, de Denisiuc Lilia și Denisiuc Vitalie, reprezentați de avocatul Mocanu Sergiu și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, de Denisiuc Lilia și Denisiuc Vitalie, reprezentați de avocatul

Mocanu Sergiu și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, Completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibile recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, de Denisiuc Lilia și Denisiuc Vitalie, reprezentați de avocatul Mocanu Sergiu și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, de Denisiuc Lilia și Denisiuc Vitalie, reprezentați de avocatul Mocanu Sergiu și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru